

Næringspolitisk handlingsplan 2017 - 2023

Slik skal Arendal bli mer attraktiv for næringslivet

ARENDAL KOMMUNE

3. UTKAST

Forslag til næringspolitisk handlingsplan er utarbeidet av en administrativ gruppe i Arendal kommune og styret i Arendal Næringsforening.

Presentasjonen er utformet av Innoventi.

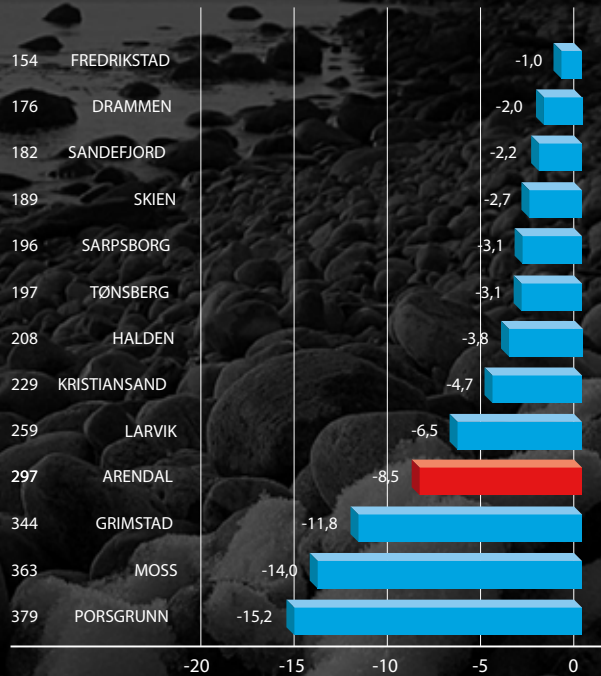
ARENDALE KOMMUNE

KOMMUNENS ØNSKE:

Hovedmålsetting i Arendals gjeldende
kommuneplan 2011 - 2021, kapittel 7:

**- Arendal blant Norges beste
næringslivskommuner**

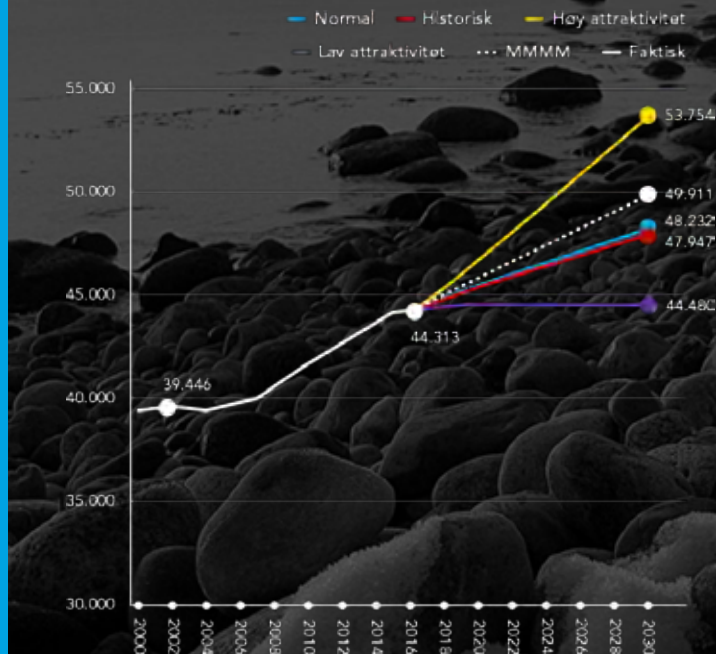
REALITETEN:

**Næringslivet i Arendal
har 8.5% svakere vekst i
antall arbeidsplasser enn
landsgjennomsnittet**

Arendal trenger en identitet og kultur
som er attraktiv for næringslivet

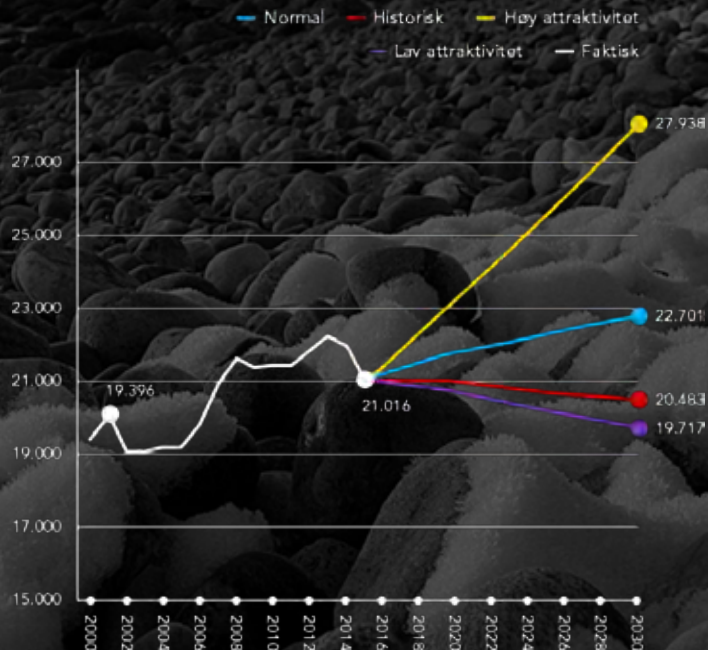
Arendal kan vokse med 0 - 10 000 innbyggere fram til 2030

Kilde: Telemarksforskning, Knut Vareide 2017

Potensialet er 7000 nye arbeidsplasser, men uten innovasjon skjer det ikke vekst

Kilde: Telemarksforskning, Knut Vareide 2017

Grønn strategi for Arendal

Arendal kommunes klima- og miljøplan foreslår følgende visjon:

«Arendal skal være en nasjonalt ledende og internasjonalt anerkjent klima- og miljøby som andre kommuner ser opp til og lærer av»

**Det forventes mange nye arbeidsplasser innen
grønn omstilling over hele verden**

Arendal vil tjene på å ligge i front og
være byen som er først ute med fremtidens løsninger

Verden trenger bærekraftige løsninger

Bærekraftig utvikling handler om å ta vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge framtidige generasjoners muligheter til å dekke sine.

**Kan Arendal ta posisjon som
Norges bærekraftsby?**

Fornybar
energi

Sirkulær
økonomi

Industri

Jordbruk

Vann

Turisme

Havbruk

Tjenester

Fokusområder i Næringspolitisk handlingsplan

Bærekraft

Holdninger
og samarbeids-
prosjekter

Vertskap

Møteplasser

Infrastruktur

Kompetanse

Bærekraft

Forslag fra Arendal kommunes klima- og miljøplan

Arendal har som mål å bli en 1,5-graders by i 2040. Dette kan nås etter følgende plan:

2020: Arendal skal snu trenden, og redusere de direkte klimagassutslippene med 38 prosent i forhold til 1991

2030: Arendal skal være fossilfri, dette betyr at det ikke skal brukes olje, kull eller gass i Arendal

2040: Arendal skal være en 1,5-graders by. Virksomheter skal begrense sitt klimafotavtrykk i tråd med FNs klimaavtale

Tiltak:

- **Fossilfri transport:** Satsing på ladeinfrastruktur og fyllestasjoner for fornybart drivstoff
- **Fossilfri havn:** Landstrømanlegg i 2017, og nytt EU-regelverk pålegger alle større havner landstrøm innen 2025
- **Fossilfri oppvarming:** I 2020 skal det være forbudt å bruke olje til oppvarming
- **Bredt og forpliktende samarbeid:** Arendal deltar i både nasjonale og internasjonale nettverk som Klimapartnere Agder, den verdensomspennende miljøorganisasjon for kommuner, ICLEI, ordføreravtalen i Global Covenant of Mayors for Climate & Energy, nabokommuner, fylkeskommunen og Statens vegvesen

Grønt næringsliv

Grønn næringsutvikling handler om å utvikle næringslivet i Arendal i en grønn retning. Dette omfatter løsninger knyttet til reduserte utslipp, renseteknologi, energieffektivisering, ressursutnyttelse og avfallshåndtering.

Mål

- Bidra til å utvikle nye og mer energieffektive næringer, herunder bidra til innovasjon og utvikling av nye virksomheter
- Næringslivet skal bidra til å utvikle gode løsninger som kan gi reduserte klimagassutslipp, både ute og hjemme

Tiltak

- Opprette et fond i 2018 med 5 millioner kommunale kroner som støtter grønn næringsutvikling
- Kommunale innkjøp skal prioritere bærekraftige løsninger
- Stille krav til klima og miljøvennlig fokus hos organisasjoner, næringsklynger og arrangement som får støtte fra kommunen
- Oppfordre næringslivet til å oppnå et fossilfritt Arendal i 2030
- Delta i nettverket Klimapartnere Agder

Bærekraftsby som merkevare

Merkevarebygging handler om å skape attraktive og relevante tanker og assosiasjoner blant interessenter. Tar Arendal posisjon som Norges bærekraftsby, kan det tiltrekke oss virksomheter og arbeidskraft som arbeider for bærekraftsmålene og skaper grønn vekst.

Mål

Arendal blir kjent som Norges bærekraftsby, og tiltrekker oss virksomheter og arbeidskraft som arbeider for bærekraftsmålene og skaper grønn vekst

Tiltak

- Bygge posisjonen aktivt internt i kommunen
- Bygge posisjonen aktivt for eksterne interessenter
- Sørge for at bærekraft ivaretas i alle kommunale planer
- Igangsette aktiviteter og prosjekter som gjør næringslivet bevisst på mulighetene for bærekraftig vekst

Blå næring

Bærekraftig havbruk er et voksende marked både i Norge og i utviklingsland

Mål

Virksomheter i Arendal skaper grønn vekst gjennom å delta i den blå næringen

Tiltak

- Kommunen legger tilrette for å belyse innovasjon- og forretningsmuligheter for næringslivet rundt kunnskapen Havforskningsinstituttet, NIVA og UiA besitter
- Kommunen fortsetter som pådriver i utviklingen av partnerskapet Blå vekst Agder

Besøksnæring

Skjærgården og Raet nasjonalpark gir store muligheter for bærekraftig turisme

Mål

Bærekraftige tilbud og aktiviteter med Raet nasjonalpark som utgangspunkt tiltrekker seg større mengder turister og forskere

Tiltak

- Kommunen tar initiativ til opprettelse av partnerskap for eksisterende og nye bedrifter tilknyttet nasjonalparken
- Opprette partnerskap med de andre marine nasjonalparkene i Norge
- Samarbeid med Visit Norway om internasjonal markedsføring
- Etablere Nasjonalparkens administrasjon og nasjonalparksenter i tidsriktig bygg på Hove og velkomstsenter i Vitensenteret Sørlandet.
- Arendal markedsføres som turiststed, med åpningstider og tilbud i sentrum som tiltrekker seg turister
- Kommunen tar initiativ til at det opprettes et nytt sentrumsnært hotell, spesielt tilpasset barnefamilier
- Fast avtale med hotellskip gjennom hele sommerferien

Sirkulær økonomi

En bærekraftig verden er avhengig av å ta bedre vare på ressursene som er i omløp

Mål

- Arendal blir en attraktiv kommune å etablere seg i for virksomheter som skal leve av gjenvinning og resirkulering
- Forskning og utvikling innen dette fagfeltet

Tiltak

- Prioritere industriområdet ved Heftingsdalen til virksomheter innen sirkulærøkonomi
- Tilrettelegge for at Agder Renovasjon kan bli et kompetansesenter for bærekraftig ressursbruk

Lokalmat og -drikke

Lokalmat og -drikke vil gjøre Arendal enda mer attraktivt for turister, næringsliv og privatpersoner

Mål

- Arendal er en destinasjon som satser på lokalmat og -drikke for å skape konkurransefortrinn og tiltrekke oss nytt næringsliv
- Næringslivet samarbeider for å sikre lokale arbeidsplasser og videreutvikling av lokalmat og -drikke

Tiltak

- Kartlegge lokalmatprodusenter og bygge opp tilgjengeligheten av disse
- Tilby lokalmat i Nasjonalparken
- Samarbeide med Visit Sørlandet og USUS om #SpisSørlandet

Holdninger og samarbeidsprosjekter

Vekstkultur

Viktig for bedriftenes opplevelse av å være verdsatt som verdiskaper i samfunnet

Mål

- Arendal er en kommune hvor næringslivet fremsnakkes, det legges stor vekt på næringslivets utviklingsbehov i kommunale vedtak
- Et globalt mindset preger kommunale beslutninger og prioriteringer

Tiltak

- Årlig næringsdebatt i Arendal bystyre, hvor man deler gode eksempler, drøfter hvordan Arendal fremstår og får input om globale trender
- Arendal kommune skal være en pådriver for nye idretts- og kulturrenaer i regionen

Felles prosjekter med næringslivet

Samarbeid skaper tillit

Mål:

- Det skal igangsettes minst ett nytt samarbeidsprosjekt hvert år
- Legges tilrette for at eksisterende virksomheter kan dreie kjernevirksomheten mot klimavennlige og bærekraftige løsninger.

Tiltak

- SMB- forum med Arendal Næringsforening fra 2017
- Prosjekt Levende lokaler i Arendal sentrum
- Arendal kommune samarbeider med næringslivet om å støtte lokal toppidrett og kultur

Vertskap

Gründere

- Skaper nye arbeidsplasser
- Grunnlag for nye næringer og innovasjon
- Ny teknologi, ny design og produktutvikling

Mål

- Arendal er en kommune som stimulerer til og er attraktiv for komersialisering av bærekraftige forretningsidéer
- Ungdom motiveres til å tenke gründerskap
- Tilby veiledningstjenester for gründerskap

Tiltak

- Videreutvikle Etablerersenteret IKS og Gründerweb.no
- Bidra til utvikling av økonomisk selvgående Coworking spaces (se infrastruktur)
- Samarbeide med UiA om tiltak for studenter
- Inngå samarbeid med videregående skoler
- Bidra aktivt i Gründeruka
- Videreutvikle samarbeidet med NAV, fylkeskommunen og det øvrige virkemiddelapparatet på Agder
- Kommunen praktiserer innovative innkjøp og åpner for nyetablerte bedrifter som leverandører
- Oppdatert kompetanse på bærekraft i virkemiddelapparatet

Bedrifter med lokalt eierskap

Stort grunnlag for vekst i antall arbeidsplasser

Mål

- Arendal er blant de 30 kommunene i landet med størst prosentvis vekst i antall arbeidsplasser
- Arendal kommune skal tilby et kompetent veiledningsmiljø som skal bistå SMB-er i kontakt med virkemiddelapparatet

Tiltak

- Videreutvikle Etablerersenteret IKS - fokus SMB-er
- Tilrettelegge for møter investorer/SMB-er
- Tilby møteplasser og workshops
- Samarbeide med UiA om tiltak for studenter
- Videreutvikle samarbeidet med NAV og virkemiddelapparatet på Agder

Bedrifter med eierskap utenfor Arendal

Bevare og utvikle antall arbeidsplasser i Arendal

Mål

Arendal er attraktiv som lokasjon for internasjonale selskaper

Tiltak

- Delta på oljemessen i Houston og ONS
- Årlige individuelle møter med de største bedriftene
- Delta ved besøk/større arrangement hos bedriftene
- Direkte kontakt med internasjonale eiere
- Internasjonalt fokus (TEDx)
- Videreutvikle samarbeidet med Kristiansand kommune/ Business Region Kristiansand om de internasjonale satsingene i nærings samarbeidet
- Kurs i forretningsengelsk for aktuelle kommunale medarbeidere
- Holde seg oppdatert om andre norske regioners internasjonale satsinger

Statlige og regionale arbeidsplasser

Viktig i forhold til tandemrekruttering, og for å tiltrekke seg og beholde kompetent arbeidskraft

Mål

- Arendal skal bygges opp som hovedsete for regional stat, med så mange statlige etater og tiltak som mulig i Arendal/Aust-Agder
- Statlige arbeidsplasser som nå er lokalisert i begge fylker, flyttes til Arendal/Aust-Agder

Tiltak

- Etablere NAV Agder i Arendal
- Etablere Fylkesmannen for Agder i Arendal
- Faste møter med statlige etater som er lokalisert i Arendal for å initiere nye prosjekter mv
- God offentlig transport til Oslo (fly, bane, buss)
- Tett dialog med sentrale myndigheter
- Etablere nasjonalt innovasjonssenter for Blå Vekst i Arendal, i samarbeid med Flødevigen og CCR (Centre for Coastal Research)
- Arendals politikere fremsnakker Arendal for sine stortingspartier og forankrer Arendal som attraktiv lokasjon til statlige arbeidsplasser som skal flyttes ut av Oslo

Plan- og byggesaksbehandling

Næringslivet trenger forutsigbarhet og raske svar

Mål

Arendal har en saksbehandlingstid og kvalitet som tilfredsstillende næringslivets behov, og som gir næringslivet forutsigbarhet i sin planlegging

Tiltak

- Arendal søker om å bli pilotkommune på raskere planprosess
- Eget avsnitt om konsekvenser for næringsutviklingen i alle relevante reguleringsplansaker
- Ha gode arealer for næringsutvikling
- Faste drøftinger med Arendal Næringsforening om viktige saker
- Gjennomføre kurs/informasjonsmøter for tiltakshavere og rådgivere
- Næringslivssaker prioriteres i plan- og byggesaksbehandling
- Kommuneplanen gjøres lett oversiktlig og tilgjengelig for næringslivet
- Gjennomføre en kartlegging i 2017 for å identifisere eventuelle forbedringspunkter

Skoler, barnehager, boligtomter, båt plasser, fritidstilbud, kulturtilbud

---

Gode boforhold er viktige trivselsfaktorer for ansatte, og tiltrekker seg kompetent arbeidskraft. Ansatte påvirker lokalisering av virksomheter.

Mål

- Alle kommunale planer som gjelder disse områdene skal omtale sannsynlige konsekvenser for næringslivet
- En forutsigbar skolestruktur

Tiltak

- Næringsutvikling tas opp som tema i kommunale ledersamlinger
- Konsekvenser for næringsutviklingen skal omtales i alle relevante politiske saker

Parkering, kollektivtransport og logistikk

Transport av mennesker og gods er viktig for bedriftenes beslutningskriterier for lokalisering

Mål

- Arendal har tilstrekkelig med parkeringsplasser i sentrum i fjell til å dekke næringslivets behov
- Frekvens på kollektivtransportens hovedakser som tilsvarer ansattes behov

Tiltak

- Ferdigstille Pollen P-hus 2017
- Gjennomslag til P-hus vest fra Myrene
- Nye bedrifter lokaliseres ihht. føringer i Areal- og transportplanen
- Etablere samarbeid med nabokommuner om gode regionale pendlertilbud, inkl. parkering langs E18
- Påvirke fylkeskommunen til å ta inn fergedriften i Arendals havneområde som offentlig kollektivtransport

Møteplasser

Dialog med næringslivet

- Kommunale planer skal hensynta næringslivets behov
- Næringslivet kan innrette seg i forhold til kommunale planer og prioriteringer

Mål

Arendal oppleves som en kommune som samhandler svært godt med næringslivet

Tiltak

- Dialogforum for topplederne i de største bedriftene
- Bransjemøter med faglig innhold
- Bedriftsbesøk
- Komitebesøk hos bedrifter
- Faste møter med Arendal Næringsforening
- Faste møter med næringsklyngene på Agder
- Gjennomføre en årlig kartlegging for å identifisere eventuelle forbedringspunkter

Store eventer

Store eventer gjør byen attraktiv

Mål

- **Arendalsuka** opprettholdes som Norges viktigste politiske møteplass
- **TEDxArendal** opprettholdes som en av verdens beste TEDx-er
- **Fremtidens kommuner** opprettholdes som Norges viktigste nasjonale møteplass for innovasjon i offentlig sektor
- Det etableres nye store vinterarrangement innen næring, kultur, idrett e.l.

Tiltak

- Skaffe flere langsiktige partnere som deler arrangementenes ambisjoner
- Utfordre næringslivet til å komme med forslag til nye store eventer
- Etablere **Global IFI Conference** som nytt årlig stort vinterarrangement i Arendal

Møteplasser for ungdom

- Viktig for byen at ungdom finner den attraktiv
- Ungdom er viktig for et levende bysentrum
- Ungdom er viktig for innovativ utvikling

Mål

Arendal fremstår som en by hvor unge mennesker ønsker å bosette seg og realisere sin arbeidskarriere, og/eller starte virksomhet

Tiltak

- Avdekke relevante ressursmiljøer som kan bidra til å nå målsettingene
- Utfordre Ungdommens bystyre til samhandling om å etablere gode møteplasser for ungdom og næringslivet
- Invitere ungdom/studenter til møteplassene for gründere og småbedrifter

Infrastruktur

Veier

Avgjørende for etablering av nye arbeidsplasser og videreutvikling av eksisterende

Mål

- Ny vei fra Neskilen til Arendal Havn Eydehavn, ferdigstilles i løpet av 2019
- Restrerende strekning fra Eydehavn til E18 etableres snarest
- Areal og transportplan for Arendalsregionen vedtas og gjennomføres
- Det skal være lett å pendle mellom byene på Sørlandet

Tiltak

- Avtale med fylkeskommunen om vei til Eydehavn vedtas 2017
- Vedtak om bypakke i Stortinget 2019
- Påvirke fylkeskommunen til å opprette egen pendlerbuss mellom Arendal og Kristiansand, med gode parkeringsplasser langs E18

Havn

Mer transport av mennesker og gods bør gå på sjø

Mål

- Arendal havn er befestet som stamnetthavn øst i Agder
- Arendal fiskemottak sikrer kortreist mat
- Mer persontransport på ferger
- Gå foran og legge om til grønn energi

Tiltak

- Markedsføre Arendal Havn
- Avklare samarbeid og fordeling mellom Kristiansand, Arendal og Mandal havner
- Tilrettelegge for fangstmottak av nye marinbiologiske arter
- Anlegge anløp for ferger i Barbu
- Påvirke Aust-Agder fylkeskommune til å definere ferger som kollektivtrafikk, og bevilge tilskudd til disse
- Tilby landstrøm til alle skip på Eydehavn fra 1. juli 2017, og for cruiceskip i sentrum innen 2020

Jernbane

Jernbane er en energieffektiv transportform, elektriske tog har eksempelvis ikke direkte utslipp av klimagasser.

Mål

En hurtig togforbindelse mellom Arendal og Oslo kan redusere antall flyreiser betydelig.

Tiltak

Arendal stasjon flyttes og tilpasses ny fremtidig linje for ny kystnær jernbane

Flyplass

Nærhet til flyplass vil forsterke næringslivets konkurransekraft

Mål

- Ferdigstille Gullknapp for næringslivets behov
- Forsterke Kjevik som regionens hovedflyplass

Tiltak

- Ny vei til Gullknapp ferdigstilles i løpet av 2019
- Jobbe aktivt for at rutetilbudet på Kjevik skal dekke næringslivets reisebehov

Telekommunikasjon

God fiber- og mobildekning er avgjørende for å drive næringsvirksomhet

Mål

God fiber- og mobildekning i hele kommunen

Tiltak

- Kontakte nettselskaper for felles prosjekt, i samarbeid med Arendal by AS
- Tilrettelegge for god fiberdekning i områder med fritidsboliger

Næringsbygg og sentrumsutvikling

Tilgang på tidsriktige, sentrumsnære næringsbygg er avgjørende for at bedrifter skal velge å lokalisere seg i Arendal

Mål

- Arendal skal til enhver tid ha tilstrekkelig tilgang på attraktive næringslokaler i sentrum/langs kollektivaksene i privat eller kommunal regi
- Arendal sentrum tiltrekker seg nye næringsaktører, fastboende og turister

Tiltak

- Utbygging Kunnskapshavna 3 fra 2018
- Utbygging Fløybyen
- Utbygging Kanalgården
- Oppstart reguleringsendring Kittelsbukt
- Transformere bygårder i sentrum for fremtidsrettet bolig- og næringsutvikling
- Politisk avklaring om bygging av kanaler i 2018

Arbeidsfellesskap for småbedrifter og gründere

Behov for kostnadseffektive løninger, skape synergieffekter for SMB

Mål

Arendal kan tilby ulike typer kontorfellesskap i privat eller offentlig regi, tilpasset ulike behov

Tiltak

- Igangsette et 3-årig prøveprosjekt med økonomisk selvgående coworking av småprodusenter, kultur- og handelsbedrifter i Arendal sentrum, i samarbeid med prosjekt «Levende lokaler», Arendal Sentrum AS, Etablerersenteret IKS og private næringsaktører
- Bidra til markedsføring av andre kontorfellesskap i kommunen, men uten kommunal involvering
- Videreføre Vekstmiljøet 4. etasje i Kunnskapshavna med kommunen og Etablerersenteret IKS som pådrivere

Næringsarealer

Ferdig regulerte arealer er det største konkurransefortrinnet en kommune kan ha

Mål

Arendal kommune har til enhver tid tilgjengelig ferdig regulerte næringsarealer, også sjønære arealer

Tiltak

- Legge inn aktuelle arealer i næringsarealbanken
- Plassere nye nærings- og boligarealer ihht. ATP
- Agderparken Nord skal være klar som næringsareal i 2018
- Klargjøre Heftingsdalen til etableringer fra 2020
- Utvikle Vindholmen som kombinert bolig- og næringsformål
- Beholde Tangenområdet som næringsareal
- Fortette Stoaområdet
- Utvikle Pusnes som kombinert bolig- og næringsområde
- Beholde Skarpnes som fremtidig næringsområde
- Transformasjon av Strømsbusletta/Myrene til næring/bolig, med Bjønnes som idrettsanlegg

Kompetanse

Eureka kompetanse

Regionen må styrke kompetanse og muligheter for innovasjon

Mål

Etablere en arena som er relevant for næringslivet mht:

- Kompetanseutvikling
- Kobling mellom FoU-miljø, næringsliv og offentlig sektor
- Inspirasjon til nytenkning
- Innovasjonsprosesser

Tiltak

Etablere en strategi, skape forankring for satsingen, utvikle kompetanse for fasilitering av prosesser

Digital Campus Agder i Arendal (DCA)

Skape tilgang til relevant kompetanse fra nasjonale og internasjonale leverandører er viktig for å bidra til et utviklingsorientert næringsliv

Mål

Etablere «Digital Campus Agder» i Arendal som viktig aktør i kompetanseutviklingen i regionen.

Tiltak

I løpet av 2017 skal:

- Modell for Digitalt Campus Agder (DCA) være avklart
- Behovet for finansielle ressurser til satsingen være vurdert
- Kvalifikasjoner for leder for DCA avklares
- Det første digitale kurs for næringslivet være gjennomført

Grønn kompetanse

Økt kunnskap om bærekraft og grønn vekst vil øke konkurransekraften.

Mål

- Næringslivet øker konkurransekraften gjennom å tilegne seg eksisterende og ny kunnskap
- Forskning og utvikling i næringslivet rettes inn mot bærekraftige løsninger

Tiltak

- Åpne bærekraftlab i samarbeid med UiA
- Spred kompetanse fra GRID Arendal, Havforskningsinstituttet og UiA
- Kompetanse og ressursenter etableres i Nye Heftingsdalen sammen med Agder Renovasjon
- Etablere en pris som synliggjør lokale aktører som har gjort tiltak i grønn og bærekraftig retning.

Innspill til Næringspolitisk handlingsplan kan sendes til
kare.andersen@arendal.kommune.no

ARENDAL KOMMUNE